

Naturskyddsföreningen Växjö

Till Byggnadsnämnden i Växjö kommun

Erinringar mot utställt förslag till detaljplan för Rimfrost 1 från Naturskyddsföreningen i Växjö

Vi på naturskyddsföreningen i Växjö vill framföra erinringar mot planförslaget och förordar att man i stället bygger om och bygger till Växjö lasarett i befintligt läge. En föreslagen flytt av lasarettet till ett nybyggt sjukhus i Räfteå har stor inverkan på stadens och regionkärnans funktion och framtid, medför ökad klimatpåverkan samt skadar naturvärden och biologisk mångfald inom området och sambanden mellan Bergundasjöarna och Helgasjön. Det saknas en allsidig och samlad redovisning av förslagets samtliga konsekvenser ställda mot alternativet att bibehålla och bygga om Växjö lasarett på befintlig plats i Växjö.

Klimatpåverkan

Vi motsätter oss sjukhusets lokalisering till Räfteå, eftersom denna skulle medföra en kraftig ökning av lasarettverksamhetens klimatpåverkan jämfört med idag:

* dels genom ökade koldioxidutsläpp från transporter till och från sjukhuset jämfört med nuvarande lokalisering samt genom koldioxidutsläpp under byggtiden av den infrastrukturutbyggnad som skulle krävas för sjukhusets behov.

* dels genom den klimat- och övrig miljöpåverkan som rivning av befintligt sjukhus skulle innebära jämfört med fortsatt användning och successiv ombyggnad samt genom koldioxidutsläpp under byggtiden av sjukhusanläggningen.

Detta strider mot miljö kvalitetsmålet "begränsad klimatpåverkan" och Sveriges åtaganden enligt Parisavtalet. Rimligtvis måste dessa övergripande konsekvenser belysas och tillmätas stor vikt när planförslaget ska bedömas. Det borde vara självklart att offentliga aktörer i dessa dagar tar sitt klimatansvar och räknar in alla effekter av de åtgärder man planerar.

Transporter och infrastrukturutbyggnad

En sjukhusutbyggnad enligt detaljplaneförslaget medför ökat bilberoende i stället för att bibehålla nuvarande läge precis invid stadens och hela regionens kollektivtrafiknav, väl tillgängligt för medborgarna från hela regionen där både personalens och besökarnas resor enkelt kan ske med gång, cykel och kollektivtrafik.

För att klara den stora ökade trafiken till lasarettet krävs stora investeringar i väg- och järnvägsbyggande, satsningar som krävs enbart för sjukhusutbyggnaden, och vars kostnader ursprungligen inte räknades in i underlaget för inriktningsbeslut om flytt. Om *kostnaderna* för detta numera kanske delvis räknas in i kalkylerna, så har vi inte ännu sett att *klimatpåverkan* av de stora infrastrukturutbyggnaderna tagits med i bedömningsunderlaget för beslut om flytt.

Det vore från klimatsynpunkt långt vettigare att behålla nuvarande läge där det tar ett par minuter att gå från stationen där också alla bussar stannar, och för flertalet Växjöbor är sjukhuset lätt att nå per cykel. Större delen av lasarettets personal brukar cykla eller gå till jobbet. Lasarettets närhet till centrum gör det enkelt att kombinera ett sjukhusbesök med andra ärenden i regionkärnan, både i affärer, hos myndigheter och kultur, t.ex. bibliotek och utställningar, samt uppsöka olika matställen. En värdefull kvalitet både för patienter på besök för en kort undersökning och för besökare till inneliggande patienter samt naturligtvis för dem som arbetar på lasarettet - och klimatsmart.

Rivning och byggkostnader

Byggbranschen har stor klimatpåverkan, som allt mer börjar uppmärksammas. Även om ett nytt sjukhus till del skulle byggas i trä (något som inte detaljplanen reglerar, men som skymtat i debatten *från Smart Housing Småland*), så medför ett nytt bygge stor klimatpåverkan under byggtiden. Till detta ska läggas klimatkostnaden för att riva befintliga sjukhusbyggnader. Detta borde ha tagits med i underlaget för och beaktats vid inriktningsbeslutet.

Ett rikt växt-och djurliv samt strandskydd

Vi motsätter oss också ett genomförande av detaljplanen eftersom det skulle medföra överhängande risk för skada på miljö kvalitetsmålet om ett rikt växt- och djurliv (dvs biologisk mångfald), främst genom att spridningskorridorer i princip helt försvinner mellan de värdefulla naturområdena söder om Växjö vid Bergundasjöarna (delvis naturreservat och Natura 2000-områden) och norr därom (flera naturreservat vid Helgasjön), att fladdermusboplatser försvinner genom att äldre träd tas ned och ljusstörningarna ökar, att den lilla strandremsan mot Råppedammen utsätts för tryck från besökande samt risker för påverkan vid exploateringen, t.ex. säkring mot översvämning.

Områdets betydelse som spridningskorridor mellan de olika naturmiljöerna utmed sjöarna vid Växjö underskattas och belyses ofullständigt i miljökonsekvensbeskrivningen, som ändå anger risken att bryta spridningskorridorer som det allvarligaste hotet mot biologisk mångfald. Med tanke på de pågående exploateringarna inräknat pågående utbyggnad i Bredviksområdet kommer detaljplaneområdet vara det enda kvarvarande vattennära området som har en chans

att binda ihop de vattennära naturmiljöerna norr och söder om Växjö, även om det även här finns vägar som barriärer. I övrigt bryts sambanden av bebyggelse och infrastruktur eller öppen brukad mark.

Kunskap saknas om vad som finns i planområdet förutom de arter som varit aktiva under korta inventeringsskeden. Därför är endast värdefulla träd och hasselmus och fladdermöss beskrivna. Vi ser det ytterst diskutabelt att inte alla årstider är belysta och saknar en redogörelse för betydelsen av spridningskorridorer. Vilka avstånd är kritiska och vad innebär förlorade samband mellan strandmiljöerna vid Norra Bergundasjön och Helige å?

Fladdermössförekomsten beskrivs noga, men planförslagets uppenbara påverkan viftas till slut undan i konsekvensbedömningen. Vi tror dock inte det går att behålla ett "fladdermusvänligt" nattmörker intill den gång- och cykelväg som ska etableras mot västra delen (se nedan) eller runt sjukhuset i övrigt. Vi menar att samtliga äldre träd och hålträd ska bevaras inom planområdet för att bibehålla så mycket som möjligt av kvarvarande spridningskorridor mot Norra Bergundasjön och att en buffertzon bör etableras mot befintlig naturmark inom strandskyddsområdet. Gällande strandskydd bör bibehållas.

Att göra rekreationsområde för besökare och patienter (som hävdats i marknadsföringen av området) låter sig knappast förenas med den funktion av refug för känsliga arter och spridningskorridor till gagn för växt- och djurliv som behövs och som man i planen anger att den trånga remsan naturmark mot stranden fortsatt ska vara. Anläggning av gång- och cykelpassagen med bro mot västra delen till en station vid Räfte och administrativa delar av verksamheten kommer att påverka strandmiljön. Luckor för utblickar och trampvänlig terräng skulle krävas som skulle förändra den tidvis våta, tuviga och svårframkomliga strandzonen, där ynka 20 m nu anges med bibehållet strandskydd, men som ändå skulle bli ordentligt naggat i kanten av exploateringen enligt planförslaget.

Översvämningsrisker, buller och landskapsbild

I planhandlingarna redovisas allvarliga översvämningsrisker och hur de ska hanteras. Vi ifrågasätter starkt läget utifrån översvämningsriskerna. Jämför sommarens katastrofer i Tyskland och Belgien, och även på flera platser i Sverige. Vilka regnmängder klarar planområdet? Skyddsåtgärderna skulle i varje fall ytterligare påverka naturvärdena i strandzonen.

Buller från den ökade trafiken kommer att påverka såväl sjukhuset som intilliggande bostadsbebyggelse.

Planförslaget innebär att en för alltför stor byggnad, motsvarande Samarkand-byggnadens utbredning och Icon-byggnadens höjd, kläms in mellan tungt trafikerade trafikleder. Ett genomförande skulle skada stora natur och kulturvärden, och medföra stor påverkan på landskapsbilden. Oavsett en uttalad ambition att tona ned det industriella intrycket, menar vi att volymernas tyngd i landskapet förtar det lantliga lugn som man kan uppleva när man vandrar och cyklar inom riksintresseområdet för kulturmiljö, där t.ex. åtskilliga intressanta växtlokaler finns. En påtaglig skada för

riksintresset för kulturmiljön (som länsstyrelsen varnat för i sitt samrådsyttrande) är också till stor skada för naturupplevelsen.

Sjukhus i Räfte är olämpligt, annan markanvändning bättre

Vi avstyrker med hänvisning till det ovan framförda planförslaget med en för stor byggnad inklämd mellan tungt trafikerade trafikleder och disparata verksamheter och som skulle skada stora natur- och kulturmiljövärden. Det enda rimliga vore, med hänsyn till de sammantagna naturvärdena utmed ån, pågående och fortsatt exploatering i omgivningarna samt behovet av att behålla den biologiska spridningspotential som fortfarande finns kvar, att använda delar av tidigare bebyggd och anlagd mark till en mindre omfattande låg bebyggelse som drar till sig betydligt färre besökare än ett sjukhus. Närmast stranden inom det bibehållna strandskyddsområdet bör en buffert mot strandzonen skapas genom att återställa växtlighet.

Det nuvarande lasarettet är en del av den täta sammansatta stadsmiljön med ett rikt utbud och som byggts upp under lång tid och med närbelägen väl uppvuxen parkmiljö med historisk förankring, unika kvaliteter som kommun och region borde göra allt de kan för att bibehålla och vidareutveckla på denna plats.

Helhetsyn och alla kort på bordet i plan- och beslutsprocessen!

MKB:n tar inte upp en jämförelse med att behålla sjukhuset på nuvarande plats och bygga om det, vilket vi menar är fel och missvisande. Det borde vara självklart att offentliga aktörer i dessa dagar tar sitt klimatansvar och räknar in alla effekter av de åtgärder man planerar. Med nuvarande hantering kommer resurshushållningen inte upp på bordet. Detaljplanearbetet har splittrats upp vilket försvårar överblicken.

En dålig tajming mellan olika beslutsprocesser med olika huvudmän gör att det dåligt underbyggda "inriktningsbeslutet" i regionfullmäktige har slunkit igenom in i både den kommunala planeringen och Trafikverkets planering utan att den grundläggande frågan om man verkligen behöver flytta sjukhuset är tillräckligt belyst. Därmed befinner sig hela planeringsarbetet på ett gungfly, där stora kostnader plöjs ner utan en stabil grund eftersom det så kallade noll-alternativet i lokaliseringsfrågan, att stanna och utveckla befintligt läge alltför lättvindigt lyfts ut från diskussionen.

Nya ÖP är inte antagen och regionen har inte tagit definitivt beslut att flytta sjukhuset. Det "starka allmänintresse" som enligt detaljplanehandlingarna hävdas väga tyngre än ofullständigt redovisade naturvärden och klimataspekter, är således inte befäst i gällande definitiva beslut av ansvariga organ. Beslutsunderlaget för inriktningsbeslutet att utveckla befintligt läge och att flytta lasarettet är ofullständigt och har varit föremål för omfattande debatt i lokalpressen. Irrelevanta argument har fått stort genomslag såsom hänvisningar till lasarettsflytten i Helsingborg (jämför kommentar i Smålandsposten Opinion 2021-05-25 med rubriken "Jämför inte äpplen och päron"). Viktiga aspekter har över huvud taget inte tagits upp till behandling.

I stället för en uppsplittrad process i planarbetet borde en gemensam MKB tas fram, där även alternativet att behålla sjukhuset på nuvarande plats utretts ordentligt med alla aspekter, även klimatpåverkan, samhällelig resurshushållning och behov av stadsplanemässig anpassning i centrum. Utan allsidig genomgång av konsekvenser av en flytt där de brister vi tagit upp ovan är belysta och övervägda i beslutsprocessen, kan

man, som vi ser det, inte hävda sjukhusflytten som ett odiskutabelt "allmänintresse" som ska motivera avsteg från strandskyddet respektive miljömålet om ett rikt växt- och djurliv.

Vi menar att Växjö kommun inte tagit sitt ansvar att självständigt värdera lasarettets lokalisering och att utreda alla konsekvenser av en lasarettsflytt, som medför klimatskada och dessutom riskerar att utarma stadskärnan. Det är ju kommunen som har ansvaret för att främja en ändamålsenlig struktur, en socialt hållbar livsmiljö och en långsiktigt god hushållning (1 kap 3§ PBL).

Vi ifrågasätter således enligt ovan om redovisningen av planförslagets konsekvenser överensstämmer med bestämmelserna om miljöbedömning i Miljöbalken 6 kap 11 & 12 §§.

Enligt styrelsebeslut 2021-08-12 Naturskyddsföreningen i Växjö,
vaxjo.krets@naturskyddsforeningen.se

Lena Lorén
(arbetsutskottet, ordförande på styrelsemötet 2021-08-12)

Järda Blix
(medlem i Naturskyddsföreningen)